

Anna Tortajada

Un embolic de rates i gats

Dibuixos de Mabel Piérola

PERSONATGES
(per ordre d'aparició)

EN JOFRE: el Rondallaire
LA PETRONELLA: l'actriu multifacètica

RATETA

ASE

GOS

COR DE RATES

COR DE CIUTADANS I CIUTADANES

ALCALDE

FLAUTISTA

RATOLÍ

GAT

MARQUÈS DE CARABÀS

LACAI 1

LACAI 2

REI

PRINCESA

CAMPEROLS

COR DE NENS

NEN COIX

OGRE

(En JOFRE vestit de joglar entra per una banda de l'escenari. La PETRONELLA, vestida amb una samarreta ampla i uns pantalons còmodes, entra per l'altra. Es troben al mig de l'escenari. En JOFRE fa una reverència molt fina. La PETRONELLA l'imita, una mica maldestra.)

JOFRE. Hi havia una vegada una Rateta...

PETRONELLA. Que ho dius de veritat?

JOFRE. Com vols dir?

PETRONELLA. Doncs si és veritat que et posaràs a parlar d'una rata.

JOFRE. *(Amb paciència.)* Ara, Petronella, explicaré el conte de la Rateta que escombrava l'escaleta.

PETRONELLA. Deixa't estar d'històries, Jofre! Per més diminutius que hi posis, tant si li dius Rateta com Ratona, una rata és una rata: una bèstia grenyuda i esgarrifosa, amb una cua molt llarga i pelada, que es passeja de nit pels soterranis i els contenidors de les escombraries...

JOFRE. No dona, no, aquesta Rateta del conte no era una ratota bruta i peluda, era una Rateta molt bufona.

PETRONELLA. (*Irònica.*) Una Rateta molt bufona?

JOFRE. Sí, molt bufona.

PETRONELLA. Doncs devia ser una Rateta d'aquelles petitetes i blanquetes, amb la cua rosa i els ulls vermells, que es fan servir als laboratoris per fer experiments i provar medicaments i coses d'aquestes.

JOFRE. (*Alliçonador.*) Que no, Petronella, que no! Ni era una ratota bruta ni una rata de laboratori! Era... bé, la Rateta del conte i prou. I ara fes el favor de callar i anem per feina. (*Es concentra.*) Hi havia una vegada una Rateta que, cada matí, sortia a escombrar el portal de casa seva...

(La RATETA surt de darrere la caseta amb una escombra a la mà i es posa a escombrar.)

PETRONELLA. (*Interrompent.*) Doncs aquesta Rateta teva devia tenir una feinada de mil dimonis!

JOFRE. (*Desconcertat.*) A què ve ara això?

PETRONELLA. Home, pel que jo sé, les rates, perdó, les ratetes, viuen a les clavegueres, i ja se sap que a les clavegueres, hi ha una quantitat de porqueria que déu n'hi do! Aquesta pobra rata teva no se'n devia sortir pas! S'hi devia passar el dia traient porqueria amb les botes de goma i el pal de fregar, au, a recollir aigües llardoses...!

(La RATETA llença l'escombra, agafa el pal de fregar del carret amb els estris de neteja, es calça unes catiusques i arrossega una bossa gegant d'escombraries.)

JOFRE. Mira que n'arribes a dir de bajanades! Aquesta Rateta no hi vivia, a les clavegueres! Tenia una caseta molt bufona...

PETRONELLA. *(Burleta.)* Com ella, de bufona?

JOFRE. Sí, com ella. ...Una caseta amb un jardinet al davant, i era una Rateta molt polida.

PETRONELLA. Noi, no sé d'on les treus aquestes històries tan estrambòtiques!

JOFRE. Podem continuar?

PETRONELLA. Sí, home sí. Continuem. *(Dirigint-se al públic.)* Per mi que aquesta Rateta ha de tenir un passat. Un passat tèrbol. Ves què hi fa en una casa tan polida una rata sola, si les

rates viuen sempre amuntegades les unes amb les altres.

JOFRE. (*Fent veure que no l'ha sentida.*) Hi havia una vegada una Rateta que cada matí sortia al portal de la seva caseta i escombrava l'escala-

(La RATETA es treu les botes, deixa el pal de fregar, agafa l'escombra i torna a escombrar.)

PETRONELLA. Escolta...

JOFRE. (*Amb paciència.*) I ara què passa?

PETRONELLA. Tota l'estona anirà així aquesta història?

JOFRE. Com vols dir així?

PETRONELLA. Doncs així, la Rateta, la caseta, l'escalaleta, l'escombreta, la cueta... No resulta una mica carrinclona aquesta historieta?

JOFRE. (*Sospirant i ignorant el comentari.*) Un matí, mentre la Rateta escombrava...

PETRONELLA. ...l'escalaleta.

JOFRE. Sí, l'escalaleta.

PETRONELLA. ...amb l'escombreta.

JOFRE. Sí, amb una escombra! Amb què volies que escombrés si no? (*Fa un gest desesperat, mirant enlaira, abans de continuar.*) Un matí, mentre

escombrava, va veure una cosa a terra que brillava i resplendia com un sol.

(La RATETA s'atura. Fa un gest exagerat de sorpresa i a continuació fa mostres de gran alegria.)

PETRONELLA. *(Dramàtica.)* Una bola de foc amb poders màgics!

JOFRE. Que ets ximple? Era una moneda d'or!

PETRONELLA. *(Fent burla.)* Au, va, una moneda d'or! Si ja no n'hi ha de monedes d'or! Només hi ha euros i cèntims llardosos que per un que te'n trobes que brilla amb aquell color de coure que fa goig de mirar...

JOFRE. Mira, Petronella, deixa't de cèntims i d'euros! Als contes les monedes són d'or.

PETRONELLA. D'acord, d'acord, no he dit res!

JOFRE. La Rateta es va posar molt contenta i va recollir la moneda de terra. Llavors la va fregar amb un drap fins que la va fer brillar.

(La RATETA va fent tot el que explica en JOFRE: recull la moneda, agafa el drap del carret amb els estris de neteja i es posa a enllustrear la moneda.)

PETRONELLA. No trobes que aquesta Rateta estava una mica... com t'ho diria... obsessionada?

JOFRE. Obsessionada?

PETRONELLA. Més que obsessionada! Era una maníatica! Tot el dia escombrant, tot el dia fregant, tot el dia netejant! Les escales, els vidres, les pedres del jardí, les parets i la teulada! (*Posant-se en el paper de la RATETA.*) Ho vull tot ben net!, cridava la Rateta.

(La RATETA deixa la moneda, agafa un plomall del carret amb els estris de neteja i amb el drap en una mà i el plomall a l'altra treu la pols arreu, amb gest accelerat.)

RATETA. Ho vull tot ben net!

PETRONELLA. No suportó tanta porqueria!

RATETA. No suportó tanta porqueria!

PETRONELLA. Ja me la veig a la cuina, amb tota la xavalla escampada damunt la taula, fregant frenètica cada moneda amb un producte netejador de metalls mentre té els bitllets a la rentadora!

JOFRE. Però què estàs dient! D'on treus aquestes bestieses?

PETRONELLA. (*Fent el sord.*) Ara ho entenc: aquella pobra rata havia fugit de les clavegueres,

perquè estava farta d'aquella pudor i de tota aquella brutícia. I és clar, ara que per fi vivia en una casa amb jardinet, li sortien les manies. No m'estranya. No m'estranya gens ni mica. No volia que res li recordés el seu passat de rata de claveguera i tot havia d'estar net com una patena.

JOFRE. Mira, Petronella, ja n'hi ha prou, eh? El conte l'explico jo, que sóc el rondallaire, d'acord?

PETRONELLA. D'acord, d'acord.

JOFRE. La Rateta es va posar a rumiar què es podria comprar amb aquella moneda d'or.

(La RATETA s'asseu en un dels dos tamborets que hi ha a banda i banda de la porta de casa i es posa a rumiar.)

PETRONELLA. Ah, però se la va quedar la moneda d'or?

JOFRE. I és clar que se la va quedar! Què volies que fes?

PETRONELLA. Home, hauria pogut preguntar si algú l'havia perduda! O és que potser als teus contes les monedes creixen a terra com l'herba i els bolets? Amb la de coses inversemblants que expliques ja no vindria d'aquí...

JOFRE. No, la Rateta no va preguntar si la moneda era d'algú.

PETRONELLA. Mal fet!

JOFRE. No va preguntar si era d'algú, perquè no hi havia ningú! (*Es calma i es dirigeix al públic.*) La Rateta rumiava i rumiava què es compraria.

PETRONELLA. També l'hauria pogut ficar a la guardiola, la moneda! Quina dèria de comprar! Si s'ho havia de rumiar tant, la Rateta, en què es petava els calés, senyal que no necessitava res!

JOFRE. (*Ignorant la PETRONELLA.*) I de cop i volta es va decidir!

(La RATETA s'aixeca d'un salt, tota contenta.)

RATETA. Ja sé què em compraré!

PETRONELLA. Jo també ho sé! Jo també ho sé! Un robot-aspiradora-planxa-netejavidres-tallaverdures-abrillantador-de-terres-i-de-monedes!

RATETA. (*Com si en JOFRE i la PETRONELLA no hi fossin.*) Un llacet!

PETRONELLA. (*Desconcertada.*) Un llacet?

RATETA. Un llacet per a la cueta!

PETRONELLA. Doncs amb tot aquell or es devia comprar un llaç com de panera de Nadal o d'ou de Pasqua, metres i metres de cinta arrossegant com si fos una cua postissa!

(La RATETA va fins al bagul de les disfresses, en treu un llaç i se'l posa a la cua. Després torna i s'asseu en un dels tamborets, fent anar la cua, tota cofada, i posant-se bé el llaç de tant en tant.)

JOFRE. Llavors, la Rateta, que era molt presumida, va decidir quedar-se una estona asseguda davant el portal, perquè tothom que passés veiés el goig que feia.

PETRONELLA. Que no has dit que allà no hi havia ningú?

JOFRE. *(Ignorant-la.)* Al cap d'una estona, va passar per allà un ase.

(L'ASE surt de darrere el molí i avança cap a casa de la RATETA.)

ASE. Iaaaa! Iaaaa!

JOFRE. Quan va veure la Rateta, l'Ase es va aturar i la va saludar.

ASE. Iaaaa! Iaaaa! Bon dia, Rateta! Iaaaa! Iaaaa!

PETRONELLA. Però a tu et sembla que un Ase, per ruc que fos, es fixaria en una Rateta minúscula, asseguda al porxo minúscul de la seva caseta minúscula amb un llaç de panera lligat a la cueta minúscula?

JOFRE. Això és el que diu el conte, i ja t'he dit moltes vegades que els contes no s'han d'agafar al peu de la lletra. L'Ase...

ASE. Iaaaa! Iaaaa!

JOFRE. ...es va acostar a la Rateta i li va dir:

ASE. Iaaaa! Iaaaa! Que bonica estàs Rateta!

RATETA. *(Amb posat desmenjat.)* Ja ho sé, burro.

(L'ASE va cap al bagul de les disfresses i agafa el ram de flors per oferir-lo a la RATETA.)

JOFRE. Llavors l'Ase li va regalar un ram de flors i li va preguntar:

ASE. Iaaaa! Rateta, Rateta, tu que ets tan boniqueta, que et voldries casar amb mi?

PETRONELLA. Quèèè? Però, que s'havia begut l'enteniment, aquest Ase?

JOFRE. Se suposa que s'havia enamorat de la Rateta!